

Cat. CE/C1E

Het examen kan verschillen naargelang het gewest waar het examen doorgaat. Om het examen goed te laten verlopen, is het belangrijk dat u de juiste informatiebrochure raadpleegt.

Het rijbewijs CE laat toe samenstellen van voertuigen te besturen bestaande uit:

- een trekkend voertuig van de categorie C en een aanhangwagen of oplegger met een maximale toegelaten massa van meer dan 750 kg.

Het rijbewijs C1E laat toe samenstellen van voertuigen te besturen bestaande uit:

- een trekkend voertuig van de categorie C1 en een aanhangwagen of oplegger met een maximale toegelaten massa van meer dan 750 kg, mits de maximale toegelaten massa van het samenstel ten hoogste 12.000 kg bedraagt;
- een trekkend voertuig van de categorie B en aanhangwagen of oplegger met een maximale toegelaten massa van meer dan 3.500 kg, mits de maximale toegelaten massa van het samenstel ten hoogste 12.000 kg bedraagt.

Het rijbewijs CE of C1E zonder het bewijs van vakbekwaamheid

Sinds 10 september 2009 dienen bepaalde **beroepsbestuurders** van voertuigen waarvoor een rijbewijs CE of C1E vereist is, te voldoen aan de vakbekwaamheidsvoorschriften.

Deze verplichting is enkel van toepassing voor wie met de genoemde categorieën **professioneel vervoer** verricht (behoudens wettelijke toegestane uitzonderingen).

De vereisten inzake de vakbekwaamheid houden in dat men slaagt voor een **initieel basiskwalificatie-examen** (verwerving vakbekwaamheid) en dat men **vijfjaarlijks 35 uur nascholing** volgt (verlenging vakbekwaamheid).

De **minimumleeftijd** voor het behalen van een **rijbewijs C1E** zonder bewijs van vakbekwaamheid is **18 jaar**.

De **minimumleeftijd** voor het behalen van een **rijbewijs CE** zonder bewijs van vakbekwaamheid is **21 jaar**.

U BENT IN HET BEZIT VAN EEN RIJBEWIJS C OF C1 EN HET BEWIJS VAN VAKBEKWAAMHEID

- **U wenst een rijbewijs CE of C1E te behalen**
U bent vrijgesteld van het theorie-examen.
Het examen bestaat uit een praktische proef met 2 onderdelen.

U BENT IN HET BEZIT VAN EEN RIJBEWIJS C OF C1 ZONDER HET BEWIJS VAN VAKBEKWAAMHEID

- **U wenst een rijbewijs CE of C1E te behalen**
U bent vrijgesteld van het theorie-examen.
Het examen bestaat uit een praktische proef met 2 onderdelen.
- **U wenst een rijbewijs CE of C1E met bewijs van vakbekwaamheid te behalen**
Het examen bestaat uit een theoretische proef met 3 onderdelen en een praktische proef met 3 onderdelen.
Zie hiervoor de brochure "*Het rijbewijs CE of C1E met het bewijs van vakbekwaamheid*".

Het rijbewijs CE met bewijs van vakbekwaamheid kan reeds behaald worden vanaf 18 jaar.

Meer inlichtingen over de praktische rijopleiding en het praktijkexamen vindt u op de volgende bladzijden. Lees deze aandachtig. Raadpleeg eveneens onze website www.gocavlaanderen.be.

> De praktische rijopleiding

U kan kiezen uit volgende rijopleidingen:

- scholing via een erkende rijschool
- scholing onder dekking van een voorlopig rijbewijs model 3.

SCHOLING VIA EEN ERKENDE RIJSCHOOL

De meest doeltreffende methode bestaat erin het praktijkonderricht te volgen in een erkende rijschool. Deze lessen worden inderdaad gegeven door gebrevetteerde beroepsinstructeurs, die bekwaam zijn u de gepaste opleiding en raad te geven.

Als voorbereiding op het praktijkexamen geeft de erkende rijschool **minimum 8 uur praktijkonderricht**.

SCHOLING ONDER DEKKING VAN EEN VOORLOPIG RIJBEWIJS MODEL 3

Deze scholingsmethode kan enkel worden gevolgd door kandidaten die niet vervallen zijn van het recht tot sturen of die hersteld zijn in het recht tot sturen.

Met het behoorlijk ingevulde formulier "Aanvraag om een voorlopig rijbewijs" en tegen voorlegging van uw nog geldige rijbewijs dat geldig verklaard is voor ten minste de categorie C of C1 van motorvoertuigen, dient u bij het gemeentebestuur een voorlopig rijbewijs af te halen.

Het formulier "Aanvraag om een voorlopig rijbewijs" laat niet toe te rijden. U moet houder en drager zijn van een voorlopig rijbewijs.

Het voorlopig rijbewijs is **12 maanden geldig** en kan in geen geval worden verlengd. U kan slechts een nieuw voorlopig rijbewijs voor dezelfde categorie van voertuigen bekomen na een verloop van 3 jaar, te rekenen vanaf de einddatum van het laatst bekomen voorlopig rijbewijs.

U dient **steeds vergezeld te zijn van een begeleider** die vermeld staat op uw voorlopig rijbewijs. Er mogen twee begeleiders worden voorzien. U mag naast één van uw begeleiders **slechts één enkele passagier** vervoeren, m.a.w. maximum 2 personen, ofwel 1 begeleider + 1 passagier, ofwel 2 begeleiders.

Het eerste praktijkexamen kan ten vroegste plaatshebben één maand na de datum van afgifte van het voorlopig rijbewijs. Zorg ervoor dat de geldigheidsduur van het voorlopig rijbewijs niet wordt overschreden!

Na tweemaal niet slagen voor het praktijkexamen, moet u minimum 4 uur praktijkonderricht volgen in een erkende rijschool. Het voertuig van de erkende rijschool is verplicht vanaf het 3de examen. U kan verdere scholing volgen onder dekking van uw geldig voorlopig rijbewijs.

Na het vervallen van de geldigheid van uw voorlopig rijbewijs kan u het praktijkexamen slechts afleggen en uw scholing slechts voortzetten met een erkende rijschool na het volgen van minimum 8 uur praktijkonderricht.

Bij beide scholingsmethodes kan het praktijkexamen worden afgelegd in een examencentrum naar keuze.

- U mag **niet rijden in het buitenland** onder dekking van een voorlopig rijbewijs.
- Hou er rekening mee dat de **geldigheid van uw voorlopig rijbewijs** beperkt is (12 maanden). Het kan in geen geval worden verlengd.
- U kan slechts een **nieuw voorlopig rijbewijs** voor dezelfde categorie van voertuigen bekomen **na een verloop van 3 jaar**, te rekenen vanaf de einddatum van het laatst bekomen voorlopig rijbewijs (uitgezonderd de opheffing van de vermelding 'automatisch' of 'code 78').
- Maak **tijdig een afspraak** voor het praktijkexamen (bij voorkeur 6 weken op voorhand).

DE BEGELEIDER

Uw begeleider moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- moet minimum **24 jaar** oud zijn;
- moet ingeschreven zijn **in België** en houder en drager zijn van een identiteitsdocument, afgeleverd in België;
- moet sedert **ten minste 6 jaar** houder en drager zijn van, naargelang het geval, een categorie CE of C1E op een Belgisch of Europees rijbewijs, en tevens geldig voor het besturen van het voertuig aan boord waarvan hij de kandidaat vergezelt (de bestuurder die enkel een speciaal aan zijn handicap aangepast voertuig mag besturen, mag niet als begeleider bij de scholing optreden);
- mag **niet vervallen zijn of geweest zijn** van het recht tot sturen binnen de 3 jaar vóór de afgifte van het voorlopig rijbewijs en moet voldaan hebben aan de onderzoeken die hem eventueel door de rechter zijn opgelegd;
- mag behalve voor dezelfde kandidaat, **niet op een ander voorlopig rijbewijs** als begeleider vermeld geweest zijn binnen het jaar vóór de afgifte van het voorlopig rijbewijs. Dit verbod geldt echter niet:
  - . ten aanzien van zijn eigen kinderen of pleegkinderen of die van zijn wettelijke partner;
  - . wanneer de begeleider en de kandidaat ingeschreven zijn bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid als personeelsleden van dezelfde onderneming die haar bestuurders zelf opleidt;
  - . wanneer de begeleider en de kandidaat een medewerking verlenen aan een brandweerdienst.

Wij kunnen **het belang van de keuze van begeleider** niet genoeg benadrukken. Deze persoon, die van u een goede en veilige bestuurder zal maken, dient naast een uitstekende kennis van het verkeersreglement, ook over een ruime rijervaring te beschikken. Een goede lesgever vormt een goede leerling; een ernstige opleiding geeft u maximale waarborgen voor een succesvol resultaat.

U mag veranderen van begeleider tijdens de stageperiode voor zover de wijziging vermeld wordt op het voorlopig rijbewijs door uw gemeentebestuur.

DE STAGEPERIODE

Tijdens de stageperiode dient de **kandidaat**:

- houder en drager te zijn van een geldig identiteitsdocument, afgeleverd in België;
- houder en drager te zijn van een geldig voorlopig rijbewijs.

Op vrijdag, zaterdag en zondag, op de vooravond van wettelijke feestdagen en op wettelijke feestdagen zelf, is het u niet toegestaan het voertuig te besturen van 22 uur tot 6 uur 's anderendaags. Dit verbod is niet van toepassing op de kandidaat die de leeftijd van 24 jaar bereikt heeft.

Het **voertuig** dient uitgerust te zijn met:

- het reglementaire L-teken, achteraan op het voertuig aangebracht;
- rechterbuitenspiegels (één voor de begeleider en één voor de kandidaat).

Het voertuig mag, tijdens de scholing, in commercieel verband goederen vervoeren.

LEEFTIJD

Indien u niet in het bezit bent van het bewijs van vakbekwaamheid, is de minimumleeftijd voor het bekomen van een voorlopig rijbewijs en van een definitief rijbewijs CE of C1E:

- voorlopig rijbewijs model 3 van categorie C1E: 18 jaar
- voorlopig rijbewijs model 3 van categorie CE: 18 jaar
- definitief rijbewijs C1E zonder vakbekwaamheid: 18 jaar
- definitief rijbewijs CE zonder vakbekwaamheid: 21 jaar

Indien u wel in het bezit bent van het bewijs van vakbekwaamheid, is de minimumleeftijd voor het bekomen van een voorlopig rijbewijs en van een definitief rijbewijs CE of C1E:

- voorlopig rijbewijs model 3 van categorie C1E: 18 jaar
- voorlopig rijbewijs model 3 van categorie CE: 18 jaar
- definitief rijbewijs C1E met vakbekwaamheid: 18 jaar
- definitief rijbewijs CE met vakbekwaamheid: 18 jaar

AFSPRAAK

Voor het afleggen van het praktijkexamen dient u **voorafgaandelijk een afspraak** te maken. U kan hieromtrent inlichtingen inwinnen bij het examen­centrum.

In uw eigen belang wordt u verzocht **tijdig** en bij voorkeur **6 weken op voorhand** een afspraak te maken. Hou er rekening mee dat afspraken voor eventuele herkansingen mogelijk moeten blijven binnen de geldigheid van uw voorlopig rijbewijs.

De afspraak moet bevestigd worden door middel van betaling van de retributies ten laatste de 10de dag voorafgaand aan de datum van de proef waarvoor ze verschuldigd zijn. Bij ontstentenis wordt de afspraak vastgelegd door het examen­centrum geannuleerd.

De retributies worden terugbetaald indien u het examen­centrum ten minste 8 volledige werkdagen, zaterdag niet inbegrepen, voorafgaand aan de datum van de proef heeft verwittigd van uw afwezigheid (vb. indien u vrijdag een afspraak heeft, dient u deze afspraak ten laatste op maandag van de voorgaande week te annuleren).

In geval van overmacht kan de toelating tot terugbetaling van de retributie verleend worden door de bevoegde overheid. Meer informatie hierover kan u terugvinden op onze website **www.gocavlaanderen.be**.

Indien op de afgesproken dag de **weersomstandigheden** slecht zijn (mist of sneeuwval die de zichtbaarheid tot minder dan 100 m beperken) of de wegen niet berijdbaar zijn (sneeuw, ijzel), neem dan, vooraleer u thuis vertrekt, contact op met het examen­centrum. Zo verneemt u of de praktijkexamens al dan niet volledig doorgaan en kunnen de nodige maatregelen worden getroffen.

Wanneer u **het Nederlands niet machtig bent**, kunt u het praktijkexamen afleggen, bijgestaan door een **beëdigde tolk** voor de talen Frans, Duits of Engels.

Wanneer u en/of uw begeleider administratief niet in orde zijn en/of uw voertuig administratief en/of technisch niet in orde is, zal u voor een volgende afspraak een nieuwe retributie worden aangerekend.

CODE 78

U kan slechts een nieuw voorlopig rijbewijs voor dezelfde categorie van voertuigen bekomen na een verloop van 3 jaar. Nochtans kan de kandidaat, die reeds houder is van een rijbewijs met de vermelding 'automatisch' of 'code 78', d.w.z. beperkt tot het besturen van motorvoertuigen met automatische schakeling, onmiddellijk een tweede voorlopig rijbewijs bekomen, geldig voor dezelfde categorie van voertuigen voorzien van een koppelingspedaal.

RETRIBUTIES

Raadpleeg hiervoor onze website **www.gocavlaanderen.be**.

Een **paspoort** wordt **niet aanvaard**.
Van geen enkel document wordt een fotokopie aanvaard. **!**

Voor te leggen documenten op het ogenblik van het praktijkexamen!

Indien u de scholing onder dekking van een voorlopig rijbewijs model 3 volgt:

- . uw geldige **identiteitsdocument**;
- . uw Belgische of Europese **rijbewijs**, geldig voor het besturen van het trekkende voertuig;
- . uw nog geldige **voorlopig rijbewijs** (afgegeven sinds meer dan één maand);
- . als u al ten minste tweemaal niet geslaagd bent, het **bewijs*** dat u de voorgeschreven opleiding heeft gevolgd na de tweede mislukking;
- . het nog geldige **verzekeringsbewijs** inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor het voertuig en voor de aanhangwagen of oplegger waarmee u zich aanbiedt (groene kaart – Internationaal verzekeringsbewijs);
- . het **inschrijvingsbewijs** van het voertuig en van de aanhangwagen of oplegger waarmee u zich aanbiedt;
- . het groene, nog geldige **keuringsbewijs** van het voertuig en van de aanhangwagen of oplegger waarmee u zich aanbiedt;
- . de **technische fiche** of het **identificatieverslag** van het voertuig en van de aanhangwagen of oplegger waarmee u zich aanbiedt;
- . een **CMR**, een **vrachtbrief** of een **weegbon**.

Indien, conform aan de reglementering voor het goederenvervoer, een **CMR** of een **vrachtbrief** niet verplicht is, moet een **weegbon**, ten vroegste afgeleverd de dag voor het praktijkexamen, worden voorgelegd. De weegbon moet volgende gegevens bevatten: de identificatie van de weegschaal, de datum van de weging, het inschrijvingsnummer van het voertuig en het gewicht in beladen toestand;

- . het Belgische of Europese **rijbewijs van de begeleider**, geldig voor het besturen van het voertuig waarmee het praktijkexamen wordt afgelegd;
- . het geldige **identiteitsdocument**, afgegeven in België, **van de begeleider**;
- . het **betalingsbewijs** van de retributie (bij voorafbetaling).

Voor het praktijkexamen moeten de begeleider en de kandidaat een **attest** invullen m.b.t. de aard van de lading en het reële gewicht van het voertuig, lading inbegrepen. De begeleider moet aanwezig zijn en zal tijdens de proef op de openbare weg in het voertuig plaatsnemen, voor zover het voertuig over voldoende plaatsen beschikt.

Indien u beroep heeft gedaan op een erkende rijkschool:

- . uw geldige **identiteitsdocument**;
- . uw Belgische of Europese **rijbewijs**, geldig voor het besturen van het trekkende voertuig;
- . het **getuigschrift van praktijkonderricht***, afgegeven door een erkende rijkschool;
- . het **betalingsbewijs** van de retributie (bij voorafbetaling).

* Dit document, afgegeven door een erkende rijkschool, moet eveneens worden voorgelegd aan uw gemeentebestuur om een rijbewijs te kunnen bekomen. U dient dit dan ook zorgvuldig te bewaren!

HET EXAMENVOERTUIG

A. SPECIFIEKE VOORWAARDEN

De kandidaat voor het rijbewijs C1E legt het praktijkexamen af aan boord van een samenstel bestaande uit een trekkend voertuig van de categorie C1 en een aanhangwagen:

- het **trekkende voertuig** van de categorie C1 moet voldoen aan volgende voorwaarden:
  - . MTM* minimum 5.500 kg en maximum 7.500 kg;
  - . lengte minimum 5m50;
  - . uitgerust zijn met ABS.
- de **aanhangwagen** moet voldoen aan volgende voorwaarden:
  - . MTM* minimum 2.500 kg;
  - . feitelijke totale massa minimum 800 kg.
- het **samenstel** moet voldoen aan volgende voorwaarde:
  - . lengte minimum 9 m.

De kandidaat voor het rijbewijs CE legt het praktijkexamen af aan boord van een examenvoertuig dat aan één van de twee volgende mogelijkheden voldoet:

- **een voertuig trekker-oplegger**:
  - . MTM* minimum 20.000 kg;
  - . lengte minimum 14 m;
  - . breedte minimum 2m40;
  - . feitelijke totale massa minimum 15.000 kg;
  - . voorzien zijn van ABS;
  - . uitgerust zijn met een versnellingsbak waarbij de versnelling manueel door de bestuurder kan worden gekozen (bij een voertuig met handbediende schakeling).

- **een samenstel (vrachtauto-aanhangwagen / middenas-aanhangwagen**)** bestaande uit een trekkend voertuig van de categorie C en een aanhangwagen:

- het **trekkende voertuig** van de categorie C moet voldoen aan volgende voorwaarden:
  - . MTM* minimum 12.000 kg;
  - . feitelijke totale massa minimum 10.000 kg;
  - . lengte minimum 8 m;
  - . breedte minimum 2m40;
  - . uitgerust zijn met ABS;
  - . uitgerust zijn met een versnellingsbak waarbij de versnelling manueel door de bestuurder kan worden gekozen (bij een voertuig met handbediende schakeling).
- de **aanhangwagen** moet voldoen aan volgende voorwaarde:
  - . lengte minimum 7m50.
- het **samenstel** moet voldoen aan volgende voorwaarden:
  - . MTM* minimum 20.000 kg;
  - . lengte minimum 14 m;
  - . breedte minimum 2m40;
  - . feitelijke totale massa minimum 15.000 kg.

Om toegelaten te worden tot het praktijkexamen moet het voertuig **technisch en administratief** in orde zijn. Het examenvoertuig moet de uitvoering van de voorafgaande controles en de manoeuvres toelaten volgens de voorziene afmetingen.

B. ALGEMENE VOORWAARDEN

Het voertuig moet een snelheid kunnen bereiken van minimaal **80 km/u** op een horizontale weg.

De lading mag niet bestaan uit ADR-producten, noch uit levende dieren of uit producten die misselijkheid veroorzaken. De lading moet degelijk vastgemaakt zijn en verdeeld over het trekkende voertuig en de aanhangwagen.

Het trekkende voertuig moet uitgerust zijn met een gesloten koetswerk of huif die de volledige oppervlakte van de laadvloer beslaat en die in de breedte en hoogte ten minste gelijk zijn aan deze van de stuurhut van het voertuig, achteruitkijkspiegels niet inbegrepen.

De laadruimte van de aanhangwagen moet bestaan uit een gesloten opbouw die ten minste even breed en hoog is als het trekkende voertuig en die het volledige laadoppervlak bedekt. De gesloten opbouw mag ook lichtjes minder breed zijn dan het trekkende voertuig, voor zover het zicht naar achteren enkel door middel van de buitenspiegels van het trekkende voertuig mogelijk is.

De aanhangwagen moet voorzien zijn van de nodige wielkeggen voor het vastzetten van de aanhangwagen (minimum 2).

Het examenvoertuig moet uitgerust zijn met een tachograaf als bedoeld in de Verordening (EEG) nr. 3821/85 en in goede staat van werking, zelfs al is het voertuig niet onderworpen aan deze verplichting.

Het examenvoertuig moet uitgerust zijn met een L-teken (enkel in het kader van een vrije begeleiding) en met rechterbuitenspiegels (één voor de kandidaat en één voor de begeleider).

Een examenvoertuig uitgerust met een slaapcabine met daarin een zitplaats voor de examinerator, moet in het gedeelte van de slaapcabine voorzien zijn van zijruiten.

Het examen mag niet afgenomen worden met een voertuig met handelaarsplaat, proefrittenplaat of transitplaat van korte duur, noch met een voertuig ingeschreven als oldtimer of met een ADR-voertuig. De tijdelijke kentekenplaten van lange duur, ook wel internationale kentekenplaten genoemd, zijn wél toegelaten (o.a. kentekenplaten voor Shape en NAVO). Buitenlandse nummerplaten zijn in sommige gevallen ook toegelaten. Indien u het praktijkexamen wenst af te leggen met dergelijk voertuig, **gelieve dan het examen centrum hiervan op de hoogte te brengen** bij het maken van de afspraak voor het praktijkexamen.

Parkeerhulpsystemen, camera's en prisma's bedoeld om u te helpen bij de manoeuvres zijn toegelaten, op voorwaarde dat deze hulpsystemen origineel op het voertuig voorzien zijn.

Om toegelaten te worden tot het praktijkexamen, moet u **veiligheidshandschoenen** ter beschikking hebben.

Het voertuig moet in voldoende **nette staat** zijn.

Indien het voertuig uitgerust is met een **analoge** tachograaf dient u een lege en aan de tachograaf aangepaste schijf mee te hebben op het examen. Indien het voertuig uitgerust is met een **digitale** tachograaf moet u er voor zorgen dat er voldoende papier is zodat een ticket kan worden afgedrukt.

* MTM = maximaal toegelaten massa

** Een samenstel vrachtauto-middenas-aanhangwagen = een samenstel waarvan de aanhangwagen uitgerust is met een of meerdere middenassen en met een vaste dissel.

C. GEWICHT VAN DE LADING

Het voertuig trekker-oplegger van de categorie CE en het samenstel van de categorie C1E en CE moeten een lading hebben waarvan het gewicht ten minste gelijk is aan de helft van het nuttige laadvermogen** van het voertuig trekker-oplegger of samenstel.

De berekening voor het nuttige laadvermogen bij het praktijkexamen voor de categorieën CE en C1E wordt vastgesteld op basis van de technische fiche of het identificatierapport van het trekkende voertuig en van de aanhangwagen.

- In geval van een **voertuig trekker-oplegger**:
  - . MTM* van de sleep
  - . TARRA van het trekkende voertuig
  - . TARRA van de oplegger

$$\text{De helft van het nuttige laadvermogen} = \frac{\text{MTM* van de sleep} - \text{TARRA van het trekkende voertuig} - \text{TARRA van de oplegger}}{2}$$

Na de helft van het nuttige laadvermogen te hebben berekend, zal men nagaan of deze niet het maximaal toegelaten laadvermogen van de oplegger overschrijdt (MTM* van de oplegger - TARRA van de oplegger). Indien de helft van het nuttige laadvermogen groter is dan het toegelaten nuttige laadvermogen van de oplegger, zal de vereiste lading voor het praktijkexamen gelijk zijn aan het maximale nuttige laadvermogen van de oplegger voor zover deze ingeschreven werd vóór 01/01/2000.

- In geval van een **samenstel**:
  - . MTM* van het trekkende voertuig
  - . MTM* van de aanhangwagen
  - . TARRA van het trekkende voertuig
  - . TARRA van de aanhangwagen

$$\text{De helft van het nuttige laadvermogen van de vrachtwagen} = \frac{\text{MTM* van de vrachtwagen} - \text{TARRA van de vrachtwagen}}{2}$$

$$\text{De helft van het nuttige laadvermogen van de aanhangwagen} = \frac{\text{MTM* van de aanhangwagen} - \text{TARRA van de aanhangwagen}}{2}$$

VERLOOP VAN HET PRAKTIJKEXAMEN

Tijdens het praktijkexamen zal worden nagegaan of u werkelijk uw voertuig beheerst en of u het verkeersreglement in de praktijk toepast.

Tijdens de beoordeling van het examen zal de examinator in het bijzonder aandacht schenken aan een respectvolle houding tegenover het materieel en in overeenstemming met een goede uitoefening van het beroep.

Draagbare telefoons dienen te worden uitgeschakeld tijdens de volledige duur van het praktijkexamen.

HET PRAKTIJKEXAMEN BESTAAT UIT 2 PROEVEN

> 1. Proef op privéterrein

U voert op het privéterrein 6 basismanoeuvres uit.

- 1 **Voorafgaande controles**
  - . voorzorgen alvorens in en uit het voertuig te stappen
  - . noodzakelijke controles
  - . bijkomende controles
  - . instellingen
- 2 **Ontkoppelen – koppelen van de aanhangwagen**
- 3 **In rechte lijn achteruitrijden**
- 4 **Opstellen tegen stoep**
- 5 **Achteruitrijdend een bocht maken**
- 6 **Achteruitrijden tot tegen een laadkaai**

De buitenachteruitkijkspiegels moeten in hun normale gebruiksstand behouden blijven. Ze mogen dus niet dichtgeklapt worden.

Om toegelaten te worden tot de proef op de openbare weg moet u geslaagd zijn voor de proef op het privéterrein. Het slagen voor de proef op privéterrein blijft 1 jaar geldig. Voorbeeld: als u slaagt op 15/01/2019, is uw geslaagde proef op privéterrein geldig tot en met 14/01/2020.

Het examenvoertuig moet voor de proef op de openbare weg van hetzelfde type zijn als dat waarmee de proef op het privéterrein werd afgelegd.

> 2. Proef op de openbare weg (minimum 45 minuten)

De examinator heeft tot taak na te gaan of u het minimumniveau in rijvaardigheid bereikt en voldoende veiligheidswaarborgen biedt, die nodig zijn om in het verkeer te rijden en verdere rijervaring op te doen.

Vooraleer te vertrekken voor het examen op de openbare weg, zal u de schijf invullen, in de tachograaf plaatsen en deze correct instellen. Op het einde van het examen op de openbare weg zal u de schijf uit de tachograaf nemen en verder invullen, bij een analoge tachograaf. Bij een digitale tachograaf zal u het ticket moeten uitprinten op het einde van het examen op de openbare weg. Ook zal de examinator enkele vragen stellen over het gebruik van de tachograaf.

De examinator geeft aanduidingen omtrent de te volgen weg. Zolang hij niets zegt, volgt u de rijbaan waarop u zich bevindt. Wanneer u van richting moet veranderen, naar links of naar rechts, zal de examinator dit tijdig melden op de volgende wijze: "Aan het volgende kruispunt links/rechts afslaan".

De examinator zal u nooit in een valstrik lokken.

Uw instructeur of uw begeleider mag in geen geval aanduidingen of richtlijnen geven, de ruitenwissers, de ontdooiër, de ontwaseming of de verwarming aanzetten, tekens geven, of de voorruit aan zijn kant proper maken. Indien hij tijdens de proef tussenkomt, zal de examinator het examen stopzetten. Tevens mag hij, op straffe van stopzetting van het examen, de aanduidingen van de examinator niet herhalen of er commentaar bij geven.

Tijdens de proef mag u, om uw zichtbaarheid (voor u, achter u of opzij) te verbeteren, steeds op reglementaire wijze stoppen en bijvoorbeeld de ruiten proper maken of de achteruitkijkspiegels beter richten.

Indien u niet voldoende deelneemt aan het verkeer, kan de examinator uw examen niet beoordelen.

* MTM = maximaal toegelaten massa

** Berekening van de helft van het nuttige laadvermogen: (MTM* van het voertuig – tarra van het voertuig) / 2
Deze gegevens vindt u terug op de technische fiche of op het identificatierapport van het voertuig.

Belangrijke punten

- Bedient u uw voertuig en uw tachograaf correct?
- Rijdt u defensief?
- Gebruik van de lichten, enz...
- Neemt u op de weg de juiste plaats in met uw voertuig? Zo dicht mogelijk bij de rechterrاند van de rijbaan, doorlopende strepen, voorsorteringspijlen, enz...
- Neemt u de bochten zoals het hoort? Met aangepaste snelheid? Neemt u de bochten niet te breed? Is uw techniek goed?
- Houdt u rekening met de lengte van uw voertuig?
- Inhalen en kruisen van andere voertuigen: doet u dit correct? Neemt u afstand? Maakt u uw voornemens tijdig kenbaar? Neemt u tijdig uw plaats terug rechts in? Enz...
- Richtingsverandering: denkt u eraan alle nodige voorzorgen te nemen, uit te wijken zoals vereist zonder de andere weggebruikers te hinderen, het kruispunt vrij te maken wanneer dat vereist is?
- Past u de voorrangregels toe? Voorrang verlenen zoals vereist, maar niet onnodig, gedrag tegenover trams, enz...
- Gehoorzaamt u nauwkeurig aan de verkeerslichten en aan de bevelen van bevoegde personen? Rood licht, oranje licht, groene pijl, oranje knipperlicht, enz...
- Hoe past u uw snelheid aan? Heeft u inzicht in het verkeer? Aanpassen van de snelheid aan de verkeersomstandigheden, naleven van de snelheidsbeperkingen, naderen van een hindernis, enz...
- Hoe gedraagt u zich tegenover de andere weggebruikers? Voorzichtigheid tegenover voetgangers en kinderen, gedrag tegenover de prioritaire voertuigen, enz...
- Veilig, zuinig en energie-efficiënt rijden. Waarborgt u de veiligheid tijdens het rijden door te letten op het aantal omwentelingen per minuut, het schakelen, het remmen en het versnellen? Vermindert u het brandstofverbruik en de uitstoot door, waar nodig, manueel te schakelen tijdens het optrekken en het afremmen, en op stijgende en dalende hellingen?

1 GEDETAILEERDE BESCHRIJVING VAN HET MANOEUVRE “VOORAFGAANDE CONTROLES”

A. SITUATIE

Het gaat hier om een goede gewoonte die elke bestuurder moet aannemen: kennis maken met het voertuig en de voorafgaande controles uitvoeren *alvorens* te starten.

Men zal beginnen met u te vragen uw voertuig op het privéterrein op te stellen (zoals op de openbare weg).

Men zal u vragen te handelen alsof het het begin van een werkdag is en met het voertuig te vertrekken en de **externe controles** uit te voeren. U moet weten welke noodzakelijke externe controles moeten worden uitgevoerd alvorens te vertrekken. U voert deze controles in een willekeurige volgorde uit. De examinator gaat eerst na of u geen controles vergeet, en vervolgens of de controles correct worden uitgevoerd. Men verwacht dat u eveneens zoveel mogelijk bijkomende externe controles zelf uitvoert.

Van zodra alle externe controles zijn uitgevoerd, vraagt de examinator u om in het voertuig te stappen en gaat hij na hoe u dit doet en of u de **nodige voorzorgsmaatregelen** neemt.

De examinator vraagt u de **interne controles** uit te voeren. U moet weten welke noodzakelijke interne controles moeten

worden uitgevoerd alvorens te vertrekken. U voert deze controles in een willekeurige volgorde uit. De examinator gaat eerst na of u geen controles vergeet, en vervolgens of de controles correct worden uitgevoerd. Nadien begeleidt de examinator u door een voor een de bijkomende interne controles te vragen, en vraagt hij u om een remtest uit te voeren.

De examinator vraagt u om uit te leggen hoe u een correcte zithouding aanneemt en hoe u de nodige instellingen uitvoert. Vervolgens vraagt men u om te handelen alsof het het einde van de werkdag is en het voertuig te verlaten zoals op de openbare weg en u naar de stoep te begeven. De examinator gaat na hoe u uit het voertuig stapt en of u de **nodige voorzorgsmaatregelen** neemt.

Nadien begeleidt de examinator u door een voor een de bijkomende externe controles te vragen die u vergeten zou zijn.

U beschikt over maximum 15 minuten voor het uitvoeren van dit manoeuvre.

B. GEVRAAGDE PUNTEN

>> 1. Voorzorgen alvorens in en uit het voertuig te stappen

De examinator vraagt u om plaats te nemen in het voertuig zoals u dit zou doen op de openbare weg.

Men verwacht dat u:

- in het voertuig stapt, met het aangezicht naar het voertuig gericht en door gebruik te maken van de handgrepen;
- de deur op correcte wijze sluit.

Daarna vraagt de examinator u om het voertuig te verlaten zoals u dit zou doen op de openbare weg en u naar de stoep te begeven.

Men verwacht dat u:

- de parkeerrem optrekt alvorens het voertuig te verlaten
- de versnellingsbak in neutrale stand plaatst (indien er een lek in het luchtdruksysteem is en de versnellingsbak stond niet in neutraal, kan men om te starten de versnellingen

inderdaad niet meer schakelen zonder abnormaal kracht uit te oefenen op de versnellingsbak)

- uitlegt dat u nakijkt of de vensters goed gesloten zijn
- de motor stillegt
- in de linkerachteruitkijkspiegel kijkt alvorens de bestuurdersdeur te openen om het voertuig te verlaten
- het voertuig verlaat met het aangezicht naar de vrachtwagen door gebruik te maken van de handgrepen
- het portier afsluit waarlangs u het voertuig heeft verlaten en de vergrendeling activeert indien de deur hiervan is voorzien
- uitlegt dat u nakijkt of de andere deuren en/of het dekzeil goed gesloten zijn
- verduidelijkt dat de deuren en/of het dekzeil moeten gesloten zijn met een beveiligd slot, als deze hiervan zijn voorzien.

>> 2. Noodzakelijke controles

U moet de controles uit onderstaande lijst van buiten kennen en deze kunnen uitvoeren.

Enerzijds zal de examinerator nagaan of alle controles uitgevoerd worden en anderzijds of deze correct uitgevoerd worden.

Externe controles

Men verwacht dat u bij elk punt vermeldt wat u nakijkt:

- vloeistoffen
- banden
- veiligheid van het koppelingssysteem
- algemene staat: vensters en achteruitkijkspiegels, voorruit en ruitenwissers, koetswerk en/of dekzeil, manier van laden*, vastmaken van de lading*, laaddeuren* en eventueel laadmechanisme.

Interne controles

- vloeistoffen (indien het voertuig is voorzien van elektronische indicatoren)
- lichten (starten van de motor)
- richtingaanwijzers.

> Vloeistoffen

U legt uit waar u het niveaupeil controleert van:

- de koelvloeistof
- de motorolie
- het product van de ruitenwissers.

Men verwacht dat u de frontklep opent en dat u per vloeistof de goede plaats aanduidt. Het product van de ruitenwissers bevindt zich niet altijd onder de frontklep, bovendien is er niet altijd een niveaumeter aanwezig. U moet enkel in staat zijn om te verduidelijken waar het reservoir zich bevindt, zodat u indien nodig weet waar u moet bijvullen.

Indien het voertuig uitgerust is met elektronische meters, verwacht men dat u elk gevraagd element kan verduidelijken. In dit geval zal het openen van de frontklep niet vereist worden. Er zal geen enkele bijkomende vraag gesteld worden.

> Staat van de banden

U gaat de staat van één van de achterwielen van het voertuig na.

Men verwacht dat u verduidelijkt dat u de slijtage van de hoofdgroeven van de banden nagaat. Hier moet u aantonen dat u de groeven bekijkt en dat u nagaat of ze nog voldoende diep zijn.

Men verwacht dat u verduidelijkt dat u nagaat of u geen lekke band heeft. Dit is een visuele controle behalve bij de dubbele banden: daar moet u verduidelijken dat u een hamerslag moet geven op het loopvlak van de band en zeker niet op de zijkant van de band.

Deze controle dient op de twee banden uitgevoerd te worden. Sommige voertuigen zijn uitgerust met een elektronisch verklikkerlichtje dat aangeeft wanneer de bandenspanning onvoldoende is. Dit verklikkerlichtje kunnen aantonen wordt gelijkgesteld met deze controle.

> Veiligheid van het koppelingssysteem:

U gaat het koppelingssysteem na.

Men verwacht dat u uitlegt dat u:

- de veiligheid van de schotel nakijkt (voertuig trekker-oplegger) en dat u die veiligheid toont of de veiligheid van de koppeling nakijkt (vrachtwagen-aanhangwagen) en dat u die veiligheid toont
- nakijkt of de elektrische leidingen goed aangekoppeld zijn
- nakijkt of de leidingen goed aangekoppeld zijn
- nakijkt of de parkeerrem van de aanhangwagen is afgezet.

> Algemene staat

1. Vensters en achteruitkijkspiegels

- u controleert de vensters
- men verwacht dat u uitlegt dat u visueel nagaat of uw vensters en achteruitkijkspiegels geen barst of ster vertonen, en dat u een onregelmatigheid signaleert (indien aanwezig)
- men verwacht dat u uitlegt dat u de netheid van de vensters en achteruitkijkspiegels nagaat.

2. Voorruit

- u controleert de voorruit
- men verwacht dat u uitlegt dat u visueel nagaat of uw voorruit geen barst of ster vertoont, en dat u een onregelmatigheid signaleert (indien aanwezig)
- men verwacht dat u uitlegt dat u de netheid van de voorruit nagaat.

3. Ruitenwissers

- u controleert de fysieke aanwezigheid van de ruitenwissers
- men verwacht dat u uitlegt dat u de aanwezigheid van de ruitenwissers nagaat.

4. Koetswerk en/of dekzeil

- u stapt rond het voertuig en kijkt het koetswerk na
- men verwacht dat u uitlegt dat u nagaat of er geen deel van het koetswerk of het dekzeil beschadigd is en dat u een onregelmatigheid signaleert (indien aanwezig).

5. Manier van laden

- u controleert de manier van laden
- men verwacht dat u correct de laaddeuren opent (door deze vast te zetten en te beveiligen) of het dekzeil voldoende opheft, en de manier van laden nagaat
- men verwacht dat u in het voertuig stapt en aangeeft of de lading goed verdeeld is. Het instappen is verplicht, ook al bestaat de lading uit beton of enige andere niet-meeneembare lading.

6. Vastmaken van de lading

- u gaat het vastmaken van de lading na
- de controle dient in het trekkende voertuig en in de aanhangwagen plaats te vinden, behalve bij trekker-oplegger
- men verwacht dat u aangeeft of de lading goed vastgemaakt is.

7. Laaddeuren

- u gaat de laaddeuren na
  - men verwacht dat u de laaddeuren of het zeil correct sluit.
- De deuren moeten goed gesloten worden met het veiligheidsmechanisme, de riemen moeten door elke ring getrokken worden en het TIR-touw moet goed vastgemaakt zijn.

8. Laadmechanisme

- u kijkt het laadmechanisme na, indien aanwezig
- men verwacht dat u aangeeft of het laadmechanisme goed afgesloten is.

> De lichten

Deze controle moet plaatsvinden met de examinerator. U zet de lichten aan en de examinerator zal u helpen. Hij zal hun goede werking nagaan.

Men verwacht dat u spontaan de goede werking van de volgende lichten nagaat:

- stoplicht
- dimlichten
- grootlichten
- mistlicht achteraan.

> Richtingaanwijzers

Deze controle moet plaatsvinden met de examinerator. U zet de richtingaanwijzers aan en de examinerator zal u helpen. Hij zal hun goede werking nagaan.

Men verwacht dat u spontaan de goede werking van de richtingaanwijzers nagaat.

De hierboven vermelde controles mogen in een willekeurige volgorde uitgevoerd worden. Indien u andere controles uitvoert dan vermeld in de lijst, zal dit nooit als fout beschouwd worden.

* Bij een vrachtwagen-aanhangwagen dienen de punten 'manier van laden', 'vastmaken van de lading' en 'laaddeuren' ook te worden gecontroleerd voor het trekkend voertuig.

>> 3. Bijkomende controles

U voert uit zichzelf zoveel mogelijk *externe* bijkomende controles uit. Vervolgens voert u, op duidelijke vraag van de examiner, alle *interne* bijkomende controles uit, evenals alle externe bijkomende controles die u nog vergeten bent. Hij herneemt punt per punt alle elementen van de lijst en vraagt u om de vermelde controles uit te voeren. De examiner is niet verplicht om de volgorde van de lijst te volgen, maar kan deze aanpassen in functie van het voertuig en van de situatie.

Interne controles

Men verwacht dat u bij elk punt vermeldt wat u nakijkt:

- het geluidstoestel
- de ruitenwissers en de sproeikoppen
- controle en gebruik van het dashboard:
  - . de toerenteller
  - . de snelheidsmeter
  - . de luchtdrukmeter
  - . de verlichte verklikkerlichtjes
  - . de 4 richtingaanwijzers
  - . de ontwaseming
  - . afsluiten van de cabine
- controle van de luchtdruk
- testen van de remmen.

Externe controles

- staat van de reflectoren
- de wielmoeren
- de spatborden
- de lucht tanks
- vergrendeling van de cabine
- de ophanging.

> Het geluidstoestel

De examiner vraagt u om het geluidstoestel te doen werken.

Men verwacht dat u het geluidstoestel kan doen werken.

> De ruitenwissers en de sproeikoppen

De examiner vraagt u om de ruitenwissers na te gaan.

Men verwacht dat u de ruitenwissers en de sproeikoppen gebruikt en nagaat of de ruitenwissers niet beschadigd zijn en of het product komende uit de sproeikoppen tot op de voorruit komt (niet verstopte sproeikoppen).

> Controle en gebruik van het dashboard

De examiner vraagt u om met uw eigen woorden te vertellen wat er op het dashboard verschijnt.

Men verwacht dat u volgende elementen kan aanduiden:

- de toerenteller
- de snelheidsmeter
- de luchtdrukmeter
- de verlichte verklikkerlichtjes
- de 4 richtingaanwijzers
- de ontwaseming
- het afsluiten van de cabine.

> Luchtdruk

De examiner vraagt u aan te duiden hoe u de luchtdruk nakijkt.

Men verwacht dat u de motor doet draaien (indien dit nog niet het geval is) en dat u uitlegt dat u nagaat of de tanks zich vullen of reeds gevuld zijn.

> Test van de remmen

De examiner vraagt u om een remtest uit te voeren.

Men verwacht dat u aan een lage snelheid rijdt om vervolgens hard te remmen door op het rempedaal te drukken teneinde te kunnen nagaan of het voertuig reageert.

De examiner vraagt u om het voertuig te verlaten.

> De reflectoren

De examiner vraagt u om de reflectoren na te kijken.

Men verwacht dat u rond uw voertuig stapt en dat u aanduidt waar de reflectoren (achteraan en zijdelings) zich bevinden en dat u telkens kijkt of zij niet beschadigd zijn.

Indien het voertuig niet is uitgerust met reglementaire reflectoren, zal het examen op de openbare weg niet plaatsvinden omwille van technische redenen.

> De wielmoeren

De examiner vraagt u hoe u nagaat of een wiel correct werd vastgezet.

Men verwacht dat u de wielmoeren van een wiel aanduidt.

Er zal geen enkele vraag gesteld worden over het maximaal aantal kilometers dat er moet afgelegd worden alvorens de wielmoeren opnieuw aan te spannen.

> De spatborden

De examiner vraagt u om de spatborden na te gaan.

Men verwacht dat u rond uw voertuig stapt en dat u uitlegt dat u visueel nagaat of de spatborden aanwezig zijn en niet beschadigd zijn (het spatbord moet niet volledig zijn voor een geleed voertuig, 2 x halve schelp is hierbij toegelaten).

Indien het voertuig niet uitgerust is met de reglementaire spatborden, zal het examen op de openbare weg niet kunnen doorgaan omwille van technische redenen.

> De lucht tanks

De examiner vraagt u aan te duiden waar de lucht tanks zich bevinden, en een van de lucht ketels te ontlichten.

Men verwacht dat u:

- kan aanduiden waar de lucht ketels zich bevinden
- op de knop voor het ontlichten drukt tot er enkel lucht uit de ketels komt.

In sommige gevallen bestaat er een systeem dat alle ontlichters met elkaar verbindt en waar men eenmaal hoeft aan te trekken om alle ontlichters samen te ontlichten. In dit geval moet u verduidelijken dat uw voertuig is uitgerust met een automatisch ontwateringssysteem.

> Afsluiten van de stuurcabine

Indien het afsluiten van de stuurcabine niet gecontroleerd kon worden via het dashboard, zal de examiner u vragen waar het vergrendelingsmechanisme zich bevindt.

Men verwacht dat u uitlegt dat u nagaat of de beveiliging goed geplaatst is.

> De ophanging

De examiner vraagt u om de ophanging na te gaan.

Niet alle voertuigen zijn met hetzelfde ophangingsysteem uitgerust. Er bestaat:

- de luchtvering: **men verwacht dat u** uitlegt dat u nagaat of de veerbalgen niet beschadigd zijn en zich in rijstand bevinden. Dit moet niet noodzakelijk gebeuren bij een draaiende motor. Indien de veerbalgen zich niet in rijstand bevinden, moet u hun stand aanpassen.
- de bladvering: **men verwacht dat u** uitlegt dat u nagaat of de bladen niet gebroken zijn.

Deze controle bestaat uit een gewone visuele controle.

Men verwacht dat u in de richting van de kussens ofwel van de veerbalgen kijkt, indien zij zichtbaar zijn.

>> 4. Instellingen

De examinerator vraagt u om uit te leggen hoe u nagaat of uw zithouding correct is.

Men verwacht dat u uitlegt:

- hoe u uw zitplaats instelt, zowel in de hoogte, als in verhouding met de afstand tot de pedalen, als ter hoogte van de rugleuning
- dat u uw knieën vóór de stuurkolom moet kunnen plaatsen en dat u, indien nodig, de hoogte en de diepte van het stuur moet aanpassen
- dat u het koppelingspedaal moet kunnen indrukken zonder uw been te strekken
- dat u het gaspedaal moet kunnen indrukken waarbij uw hiel op de grond blijft
- dat u uw armen lichtjes gebogen moet hebben tussen 10u10 en 9u15; 9u15 is in feite de ideale houding voor een goede hantering van het stuur
- dat u het stuur moet kunnen draaien zonder dat uw lichaam uit de rugleuning komt en dat u hiervoor eventueel de helling van de rugleuning of de stuurkolom moet aanpassen.

> Afstellen van de achteruitkijkspiegels

De examinerator vraagt u om uit te leggen hoe u uw achteruitkijkspiegels correct instelt.

Men verwacht dat u uitlegt hoe uw achteruitkijkspiegels correct in te stellen.

> De veiligheidsgordels instellen

Niet alle voertuigen zijn voorzien van een systeem om de veiligheidsgordels te verhogen.

Wanneer de examinerator u vraagt om u in de juiste zithouding te plaatsen, zal hij u eveneens vragen om de veiligheidsgordel aan te doen.

De examinerator zal nagaan of deze correct geplaatst is. Indien het gaat om een oude veiligheidsgordel zonder oprolmechanisme, zal de examinerator nagaan of de lengte goed ingesteld is.

> De hoofdsteunen afstellen

Niet alle voertuigen zijn uitgerust met verstelbare hoofdsteunen.

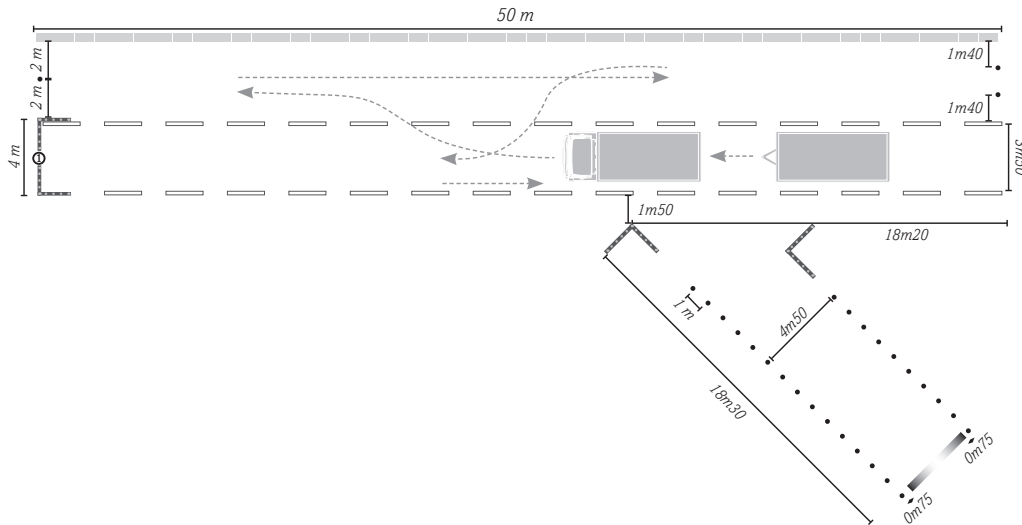
De examinerator vraagt u om uit te leggen hoe u uw hoofdsteun correct instelt.

Men verwacht dat u uitlegt hoe uw hoofdsteun correct in te stellen.

> Manoeuvres

2 GEDETAILLEERDE BESCHRIJVING VAN HET MANOEUVRE “KOPPELING EN ONTKOPPELING VAN DE AANHANGWAGEN”

> De maximale duur van het manoeuvre bedraagt 13 minuten 30 seconden (vanaf 13 minuten komt de tijd in aanmerking voor een beoordeling)

Het voertuig bevindt zich op de startpositie wanneer de voorzijde van het voertuig op gelijke hoogte staat met de buitenkant van de linkerbaken.

Voor dit manoeuvre zal u worden gevraagd om veiligheidshandschoenen te dragen.

1 Ontkoppel de aanhangwagen en rijd het trekkende voertuig vooruit.

2 Rijd achteruit zodat het trekkende voertuig naast de aanhangwagen komt te staan. Voor een samenstel (vrachtauto-aanhangwagen / vrachtauto-middenaanhangwagen) moet de achterzijde van het trekkende voertuig op gelijke hoogte komen te staan met de achterzijde van de aanhangwagen. Voor een voertuig trekker-oplegger moet de voorzijde van het trekkende voertuig op gelijke hoogte komen te staan met de voorzijde van de aanhangwagen.

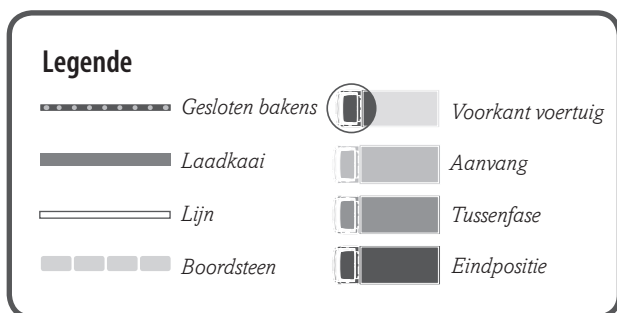
U mag het voertuig verlaten om de afstand die u nog rest in te schatten. Hierbij mag u niet uit het voertuig springen.

U moet de parkeerrem opzetten bij het verlaten van uw bestuurdersplaats. U mag niet met de rug naar het voertuig gekeerd uitstappen. U mag de bestuurdersdeur niet open laten.

U mag door het open raam kijken, zolang u het contact behoudt met de zitting van uw zetel. U mag daarentegen de bestuurdersdeur niet openen wanneer het voertuig in beweging is. U mag op de onderbroken lijnen rijden.

3 U rijdt vervolgens het trekkende voertuig opnieuw vooruit om daarna achteruit te rijden en de aanhangwagen opnieuw aan te koppelen. Op het ogenblik van het aankoppelen moet het trekkende voertuig in het verlengde van de aanhangwagen* staan.

4 Op het einde van het koppelingsmanoeuvre van de aanhangwagen zal u uw voertuig ongeveer 1m50 vooruit moeten rijden en zal de examinator u helpen, om de controles van de lichten uit te voeren.

* Wanneer u zich aanbiedt met een voertuig van de categorie C1E uitgerust met een bol als koppelmechanisme, zal de examinator u helpen om de aanhangwagen te naderen.

>> **VOERTUIG TREKKER-OPLEGGER**

2.1. Ontkoppeling – Groep A

- Luchtleidingen afkoppelen
- Elektrische leidingen (ABS) afkoppelen
- Wielkeggen plaatsen
- Parkeerrem oplegger opzetten
- De luchtvering van het trekkende voertuig een beetje verhogen
- De schotel openen
- De luchtvering van de aanhangwagens op de laagste positie plaatsen (indien de aanhangwagens uitgerust is met een luchtvering)
- Steunpoten uitdraaien tot op de grond

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden, maar u moet de aanhangwagens beveiligen (door de parkeerrem, door de wielkeggen of door het loskoppelen van de luchtleidingen) alvorens de schotel te openen. U moet ook de steunpoten bijna tot op de grond uitdraaien alvorens de schotel te openen. U moet de luchtvering van de aanhangwagens op de laagste positie plaatsen alvorens de steunpoten volledig tot op de grond uit te draaien.

2.2. Ontkoppeling – Groep B

- Langzaam vooruit rijden om te ontkoppelen
- De luchtvering van het trekkende voertuig verlagen opdat de schotel niet meer in contact staat met de aanhangwagens
- De luchtvering van het trekkende voertuig in rijstand plaatsen wanneer het chassis van het trekkende voertuig niet meer onder de aanhangwagens is

De volgorde van de handelingen moet worden nageleefd.

2.3. Het voertuig naast de aanhangwagens plaatsen

2.4. Koppeling – Groep A

- Achteruitrijden
- Uitstappen (ook al zijn er camera's)

- Nagaan of de schotel geopend is en de hoogte en het centreren van de schotel ten opzichte van de aanhangwagens nagaan

De volgorde van de handelingen moet worden nageleefd.

2.5. Koppeling – Groep B

- De schotel onder de aanhangwagens plaatsen
- De aanhangwagens omhoog brengen door gebruik te maken van de luchtvering van het trekkende voertuig of de aanhangwagens omlaag brengen door gebruik te maken van de steunpoten
- De aanhangwagens aankoppelen
- Schommelen

De volgorde van de handelingen moet worden nageleefd.

2.6. Koppeling – Groep C

- Tonen en verduidelijken (buiten het voertuig) dat de veiligheidssluiting vergrendeld is

2.7. Koppeling – Groep D

- Luchtleidingen aankoppelen
- Elektrische leidingen aankoppelen
- De ABS (indien aanwezig) aankoppelen

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden.

2.8. Koppeling – Groep E

- Steunpoten volledig opdraaien
- Wielkeggen opbergen
- Parkeerrem oplegger losmaken
- Controle van de lichten

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden.

2.9. Rijd het voertuig ongeveer 1m50 vooruit

>> **VRACHTAUTO-MIDDENASAANHANGWAGEN ***

2.1. Ontkoppeling – Groep A

- Luchtleidingen afkoppelen
- Elektrische leidingen (ABS) afkoppelen
- Wielkeggen plaatsen
- Parkeerrem aanhangwagens opzetten
- De voorste steunpoot tot op de grond uitdraaien, maar de achterste steunpoot moet niet uitgedraaid zijn

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden.

2.2. Ontkoppeling - Groep B

- De koppeling openen

2.3. Ontkoppeling - Groep C

- Langzaam vooruit rijden om te ontkoppelen

2.4. Het voertuig naast de aanhangwagens plaatsen

2.5. Koppeling - Groep A

- Achteruitrijden
- Uitstappen (ook al zijn er camera's)

- Nagaan of de koppeling geopend is en de hoogte van de koppeling ten opzichte van de dissel nagaan

De volgorde van de handelingen moet worden nageleefd.

2.6. Koppeling - Groep B

- De aanhangwagens aankoppelen

2.7. Koppeling - Groep C

- Tonen en verduidelijken (buiten het voertuig) dat de veiligheidssluiting vergrendeld is

2.8. Koppeling - Groep D

- Luchtleidingen aankoppelen
- Elektrische leidingen aankoppelen
- De ABS (indien aanwezig) aankoppelen

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden.

* Een samenstel vrachtauto-middenasaanhangwagens = een samenstel waarvan de aanhangwagens uitgerust is met een of meerdere middenassen en met een vaste dissel.

2.9. Koppeling - Groep E

- Wielkeggen opbergen
- Parkeerrem aanhangwagen losmaken
- Voorste steunpoot volledig opdraaien
- Controle van de lichten

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden.

2.10. Rijd het voertuig ongeveer 1m50 vooruit

>> VRACHTAUTO-AANHANGWAGEN

2.1. Ontkoppeling – Groep A

- Loskoppelen van de leidingen
- Loskoppelen van de elektrische kabels en ABS
- Wielkeggen plaatsen
- De parkeerrem van de aanhangwagen optrekken

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden.

2.2. Ontkoppeling - Groep B

- De koppeling openen

2.3. Ontkoppeling - Groep C

- Langzaam vooruitrijden om te ontkoppelen

2.4. Koppeling - Groep A

- Achteruitrijden
- Uitstappen (ook al zijn er camera's)
- Nagaan of de koppeling geopend is en de hoogte van de koppeling ten opzichte van de dissel nagaan
- De dissel loszetten

De volgorde van de handelingen moet worden nageleefd.

2.5. Koppeling - Groep B

- De aanhangwagen aankoppelen

2.6. Koppeling - Groep C

- Tonen en verduidelijken (buiten het voertuig) dat de veiligheidssluiting vergrendeld is

2.7. Koppeling - Groep D

- De luchtleidingen aankoppelen
- De elektrische leidingen aankoppelen
- De ABS (indien aanwezig) aankoppelen

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden.

2.8. Koppeling - Groep E

- De wielkeggen opbergen
- De parkeerrem van het getrokken voertuig losmaken
- Controle van de lichten

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden.

2.9. Rijd het voertuig ongeveer 1m50 vooruit

>> KLEINE VRACHTAUTO – AANHANGWAGEN (C1+E) UITGERUST MET EEN BOL ALS KOPPELMECHANISME

2.1. Ontkoppeling – Groep A

- Elektrische leidingen loskoppelen
- Veiligheidskabel losmaken
- De parkeerrem van de aanhangwagen opzetten
- De steunpoot tot op de grond uitdraaien

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden.

2.2. Ontkoppeling – Groep B

- Koppeling openen

2.3. Ontkoppeling – Groep C

- Langzaam vooruit rijden om te ontkoppelen

2.4. Het trekkende voertuig naast de aanhangwagen plaatsen

2.5. Koppeling – Groep A

- Achteruitrijden

2.6. Koppeling – Groep B

- Parkeerrem aanhangwagen afzetten
- Aanhangwagen aankoppelen
- Verduidelijken en tonen (buiten het voertuig) dat de veiligheidssluiting vergrendeld is
- Elektrische leidingen aankoppelen
- Veiligheidskabel aankoppelen
- Steenwiel volledig opdraaien en wiel blokkeren

De volgorde van de handelingen mag verwisseld worden maar het nagaan van de veiligheid moet altijd gebeuren na het aankoppelen van de aanhangwagen.

Met het oog op uw eigen veiligheid, mag u het steunwiel niet volledig opdraaien als u de parkeerrem van de aanhangwagen afgezet heeft om de aanhangwagen aan te koppelen.

2.7. Rijd het voertuig ongeveer 1m50 vooruit

2.8. Koppeling – Groep C

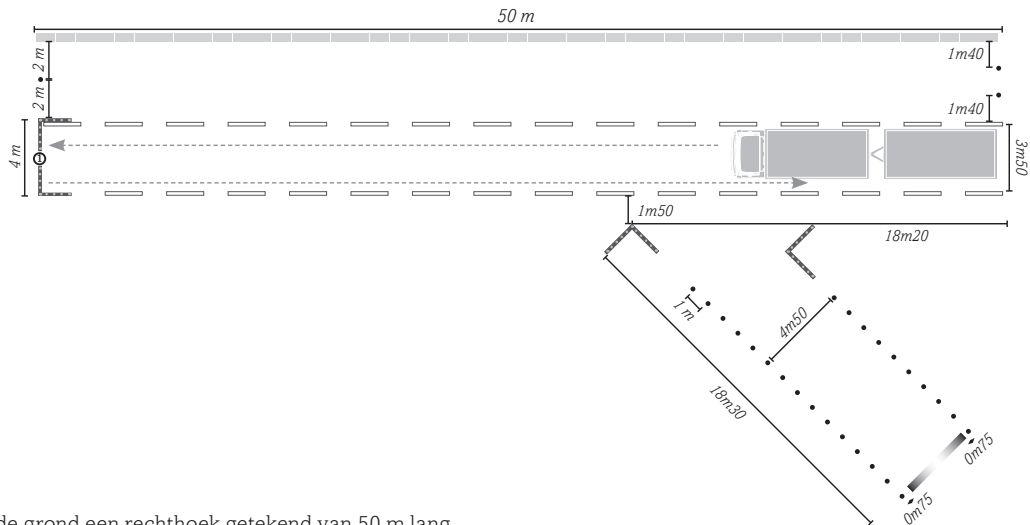
- Controle van de lichten

> Manoeuvres

3 GEDETAILEERDE BESCHRIJVING VAN HET MANOEUVRE “IN RECHTE LIJN ACHTERUITRIJDEN”

> De maximale duur van het manoeuvre bedraagt 2 minuten 30 seconden (vanaf 2 minuten komt de tijd in aanmerking voor een beoordeling)

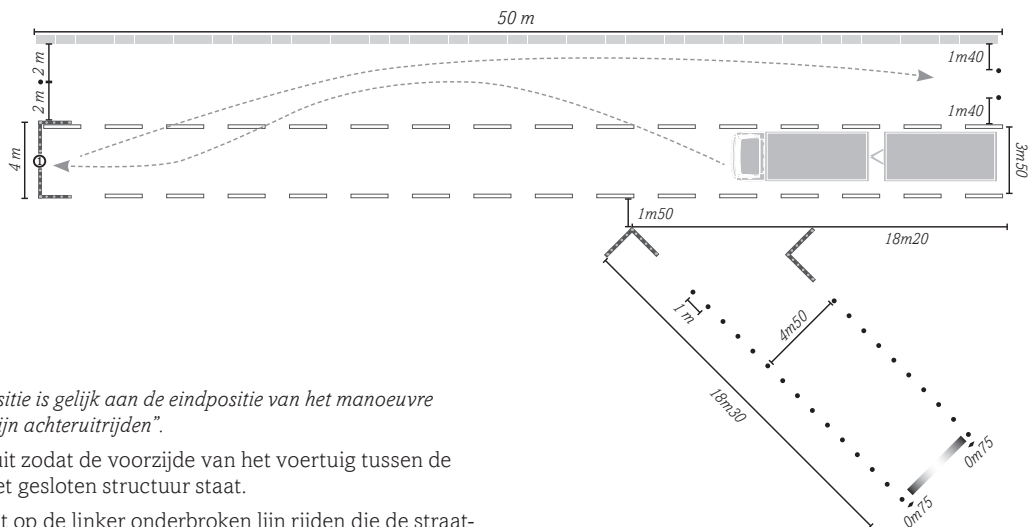

U ziet op de grond een rechthoek getekend van 50 m lang en 3m50 breed. Het voertuig bevindt zich op de startpositie wanneer de voorzijde van het voertuig op gelijke hoogte staat met de buitenkant van de linkerbaken. Rijd in deze rechthoek vooruit zodat de voorzijde van het voertuig tussen de bakens met gesloten structuur staat en het voertuig tussen de lijnen staat. Rijd op *continue* wijze achterwaarts door deze doorgang, zonder over de lijnen op de grond te rijden, tot

de voorzijde van het voertuig voorbij de buitenzijde van de linkerbaken is gegaan. U mag zich éénmaal herpositioneren. Fouten zoals bv. 'baken raken' blijven gelden. U mag door het open raam kijken, zolang u het contact behoudt met de zitting van uw zetel.

4 GEDETAILEERDE BESCHRIJVING VAN HET MANOEUVRE “OPSTELLEN TEGEN STOEP”

> De maximale duur van het manoeuvre bedraagt 4 minuten (vanaf 3 minuten 30 seconden komt de tijd in aanmerking voor een beoordeling)

De startpositie is gelijk aan de eindpositie van het manoeuvre “In rechte lijn achteruitrijden”.

Rijd vooruit zodat de voorzijde van het voertuig tussen de bakens met gesloten structuur staat.

U mag niet op de linker onderbroken lijn rijden die de straat-begrenzing afbakent.

Parkeer uw voertuig achteruit op minder dan 30 cm van de stoep (bepaald door een boordsteen) zonder de bakens te raken.

Uw voertuig moet evenwijdig tegenover de stoep zijn opgesteld.

Wanneer u veronderstelt dat u uw positie heeft bereikt, geeft u dit aan (claxon, ...).

U mag het voertuig verlaten om de afstand die u nog rest in te schatten. Hierbij mag u niet uit het voertuig springen. U moet de parkeerrem optrekken bij het verlaten van uw bestuurdersplaats. U mag niet met de rug naar het voertuig gekeerd uitstappen. U mag de bestuurdersdeur niet open laten. U mag

door het open raam kijken, zolang u contact met uw zitplaats houdt.

U mag daarentegen uw deur niet openen wanneer het voertuig in beweging is.

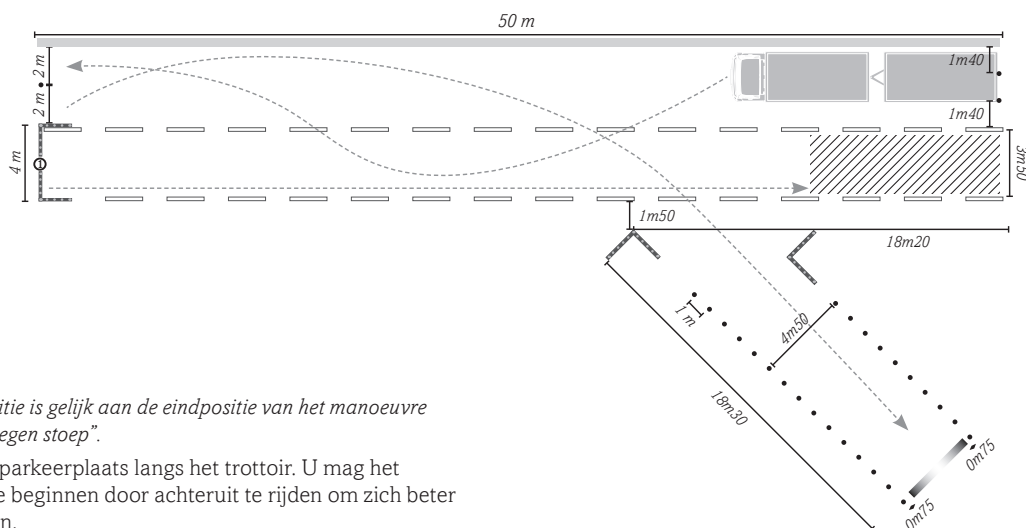
Uw eindpositie langs het trottoir zal uw beginpositie zijn voor de manoeuvres “Achteruitrijdend een bocht maken” en “Achteruitrijden tot tegen een laadkaai”.

5 6 GEDETAILEERDE BESCHRIJVING VAN HET MANOEUVRE "ACHTERUITRIJDEND EEN BOCHT MAKEN" EN "ACHTERUITRIJDEN TOT TEGEN EEN LAADKAAI"

> De maximale duur van het manoeuvre bedraagt 7 minuten voor een voertuig trekker-oplegger of voor een samenstel vrachtauto-middenaanhangwagen
(vanaf 6 minuten 30 seconden komt de tijd in aanmerking voor een beoordeling)

> De maximale duur van het manoeuvre bedraagt 10 minuten voor een samenstel vrachtauto-aanhangwagen
(vanaf 9 minuten 30 seconden komt de tijd in aanmerking voor een beoordeling)

De startpositie is gelijk aan de eindpositie van het manoeuvre "Opstellen tegen stoep".

Verlaat de parkeerplaats langs het trottoir. U mag het manoeuvre beginnen door achteruit te rijden om zich beter op te stellen.

Het gedeelte voorbij de buitenkant van de rechterbaken (gezien vanuit helikopter perspectief), tussen de onderbroken lijnen tot aan het einde van het terrein, mag niet meer gebruikt worden van zodra u achteruit rijdt.

Maak achterwaarts een bocht zonder de bakens te raken en stel het voertuig behoorlijk op en zo dicht mogelijk bij de laadkaai (op minder dan 20 cm). U moet het voertuig centreren t.o.v. de laadkaai. U mag de laadkaai raken, maar niet verplaatsen over meer dan 15 cm. Het trekkende voertuig moet in het verlengde van de aanhangwagen staan. Wanneer u veronderstelt dat het voertuig bij de laadkaai opgesteld staat, geeft u dit aan (claxon, ...).

U mag het voertuig verlaten om de afstand die u nog rest in te schatten. Hierbij mag u niet uit het voertuig springen. U moet de parkeerrem optrekken bij het verlaten van uw bestuurdersplaats. U mag niet met de rug naar het voertuig gekeerd uitstappen. U mag de bestuurdersdeur niet open laten. U mag door het open raam kijken, zolang u contact met uw zitplaats houdt. U mag daarentegen de bestuurdersdeur niet openen wanneer het voertuig in beweging is.

U mag op de onderbroken lijnen rijden.

- Totale lengte van de straat = 50 m
- Breedte van de straat = 8 m
- Breedte van het opstelvak = 4m50
- Hoogte van de laadkaai = minimum 1m20
- Breedte van de laadkaai = 3 m

Legende

	Bakens met gesloten structuur		Voorkant voertuig
	Laadkaai		Aanvang
	Lijn		Tussenfase
	Boordsteen		Eindpositie

> Uitslag van het praktijkexamen

U BENT GESLAAGD VOOR HET PRAKTIJKEXAMEN

De examinerende geeft u een formulier "Aanvraag om een rijbewijs". Met dit document gaat u bij uw **gemeentebestuur** uw rijbewijs afhalen. Gelieve vooraf contact op te nemen met uw gemeente-bestuur.

Het formulier "Aanvraag om een rijbewijs" laat niet toe te rijden. U moet houder en drager zijn van een rijbewijs. Dit document moet binnen 3 jaar na het geslaagde praktijkexamen ingediend worden. Zoniet moet u opnieuw scholing volgen en slagen voor een nieuw praktijkexamen.

U BENT NIET GESLAAGD VOOR HET PRAKTIJKEXAMEN

Wanneer u niet geslaagd bent voor het praktijkexamen mag u zich **niet aanbieden voor een nieuw examen de dag zelf van het uitstel**.

Wanneer u niet geslaagd bent voor de proef op de openbare weg zal de proef op privéterrein, waarvoor u geslaagd bent, niet meer herbegonnen moeten worden, indien u een nieuw praktijkexamen aflegt met een voertuig van dezelfde categorie, binnen een termijn van maximum 1 jaar, die ingaat de dag waarop u voor de proef op privéterrein geslaagd bent.

GELDIGHEID VAN HET RIJBEWIJS

Indien u een rijbewijs met de vermelding 'code 78' werd afgeleverd en u de opheffing van deze 'code 78' wenst te bekomen, moet u een nieuw praktijkexamen afleggen met een voertuig uitgerust met een handbediende schakeling na bijkomende praktijklessen (minimum 2 uur) in een erkende rijsschool of onder dekking van een voorlopig rijbewijs model 3.

Bij het slagen voor één van de twee proeven van het praktijkexamen met een voertuig uitgerust met een automatische schakeling, wordt het volledig examen geacht afgelegd te zijn met dit type voertuig.

Alle voertuigen die niet zijn uitgerust met een koppelingspedaal worden beschouwd als voertuigen met een automatische schakeling.

Indien u het praktijkexamen heeft afgelegd met een voertuig uitgerust met een automatische schakeling, maar u al houder bent van een rijbewijs B, C1 of C zonder 'code 78', zal de 'code 78' niet worden aangebracht op het rijbewijs C1E of CE.

INDIEN ER ZICH PROBLEMEN Zouden VOORDOEN

Indien u **klachten** heeft, wendt u zich onmiddellijk tot de **hoofdexaminator**. Dit is de eenvoudigste en snelste methode omdat u zich ter plaatse bevindt en het geschil onmiddellijk kan worden behandeld.

Zo u niet tevreden bent met het gegeven gevolg wendt u zich zonder verwijl tot de **directie van de onderneming waarvan het examencentrum afhangt** (bij voorkeur per **telefoon**).

Een geschil kan tenslotte ook steeds aanhangig worden gemaakt bij de bevoegde overheid. Meer informatie hierover kan u terugvinden op onze website **www.gocavlaanderen.be**.

Bovendien zijn in elk centrum **speciale brievenbussen** voorzien, waarin u zowel klachten als suggesties kunt deponeren. De inhoud van deze brievenbussen wordt regelmatig nagezien om passende regelingen te kunnen treffen.

BEROEPSPROCEDURE

U kan, na tweemaal niet slagen voor dezelfde proef van het praktijkexamen, tegen de genomen beslissing van het laatste praktijkexamen in beroep gaan door **binnen 15 dagen na het examen een aangetekend verzoekschrift** in te dienen. Meer informatie hierover kan u terugvinden op onze website **www.gocavlaanderen.be**.

> Besluit

Slechts nadat u zich goed voorbereid heeft, zal u met vertrouwen aan de examens kunnen beginnen. Dit zelfvertrouwen samen met uw kennis en ondervinding, zal u toelaten te slagen voor de examens, wat wij u dan ook toewensen.

"Goed rijden betekent ook aan de anderen denken!"
GOEDE REIS EN BLIJF VOORZICHTIG!

De gegevens vermeld in deze brochure kunnen onderhevig zijn aan wijzigingen in de reglementering. Om de laatste versie in te kijken: raadpleeg onze website **www.gocavlaanderen.be**.